

kunst & media

'Ik vind het moeilijk naast een kunstwerk te staan en er geldt voor te vragen'

JONATHAN DEN BREEJEN, bedenker van de kunsttruilbeurs

Albert Verlinde richt Theater Fonds op

AMSTERDAM – Albert Verlinde heeft een Nationaal Theater Fonds opgericht. Het fonds is ten behoeve van voorstellingen van gezelschappen die reizen langs de theaters in het land. "De overheid trekt zich terug uit de cultuursector, als duizend mensen duizend euro per jaar schenken hebben we een miljoen en kunnen we elkaar helpen."

Affiche grafisch uitgebeend

René Put en Rianne Petter maakten het boek *Poster N° 524*, een bonte verzameling visuele analyses van affiches die ze aantreffen in Amsterdam.

JAN PIETER EKKER

'Nee, het is geen kunst. En het is ook geen wetenschap. Maar we hebben wél serieus onderzoek gedaan. Het grootste deel van ons boek is een visueel experiment.'

René Put maakte samen met Rianne Petter het boek *Poster N° 524*, een bonte verzameling visuele analyses van de posters die hij gedurende drie maanden aantroef in en op de Amsterdamse abri's, tramhaltes, driehoeks-borden en wildplakzulen.

Put is grafisch ontwerper, zijn studio PutGootink geeft vorm aan boeken, catalogi, affiches, postzegels, campagnes en tentoonstellingen. Daarnaast doceert hij aan de Gerrit Rietveld Academie, op de afdeling grafisch ontwerpen. "Het Lectoraat Art & Public Space stimuleert docenten om onderzoek te doen naar de rol van kunst en vormgeving in het publiek domein. Daar is dit project uit voortgekomen."

'Het is geen kunst en ook geen wetenschap, maar wel serieus onderzoek'

Put en Petter formuleerden in eerste instantie begrippen die van belang zijn bij het kijken naar affiches, zoals de toegankelijkheid en de mate van originaliteit. Die matrix bleek een interessant discussiemodel, maar heel veel konden de grafisch ontwerpers niet met de uitkomsten.

Dus besloten ze het over een andere boeg te gooien. "Een onderzoeker heeft materiaal nodig, dus dat zijn we gaan verzamelen. Met hulp van de officiële verspreiders en wildplakkers kwamen we op 523 affiches." Daaronder zitten hele mooie en tamelijk afzichtelijke, van de Wehkamp, Carré en *Turks Fruit - de musical* tot de PC Dump Dag, toneelgroep Dood Paard en de bioscoopfilm *Romance & cigarettes*. En twee posters van Put zelf, voor een theatervoorstelling van Lenette van Dongen.

Alle affiches werden door Put en Petter 'gedeconstrueerd' op basis van zaken als compositie, taal en kleurgebruik. "We zijn gaan kijken hoe al die visuele boodschappen zijn vormgegeven; welke ontwerpkeuzes er zijn gemaakt. Hoe verschillend de boodschappen ook zijn, er zijn toch patronen en sjablonen waarneembaar. Omdat de affiches zijn gebaseerd op

Een collage uit *Poster N° 524*: "Door de geconcentreerde vorm zie je steeds dezelfde elementen terugkomen."

FOTO VALIZ

dezelfde conventies, en omdat de beeldtaal nu eenmaal sterk verbonden is met doelgroepen. Dat hebben we willen blootleggen."

Met de geïsoleerde elementen 'bouwden' Put en Petter nieuwe affiches. "We hebben bijvoorbeeld alle focuspunten uitgesneden en alle vlakken en vormen in één bepaalde kleur, en die vervolgens op dezelfde positie teruggeplaatst op een blanco vel. Door de geconcentreerde vorm

zie je dan dat veel grafische elementen in belangrijke mate worden bepaald door de tools die de meeste grafisch ontwerpers gebruiken. Je ziet steeds dezelfde lijnen, vlakken en pijlen die in het standaardpakket zitten van vormgeefprogramma's."

Put hoopt dat het boek eraan bijdraagt dat de variëteit en kwaliteit van de posters in het straatbeeld zullen toenemen. "Als je ziet hoe er tegenwoordig wordt gecommuniceerd,

vooral met sociale media, blijven affiches daar naar mijn idee bij achter. Het medium wordt vaak op de automatische piloot ingezet, terwijl er zo veel meer mee te doen is! Maar misschien kan *Poster N° 524* helpen een *mindset* te creëren waardoor de grenzen van het affiche weer wat verder kunnen worden opgerekt."

René Put en Rianne Petter, *Poster N° 524*. Uitgeverij Valiz, € 25,00.

Prijs voor debuut *Kauwboy*

Van onze kunstredactie

AMSTERDAM – De Nederlandse film *Kauwboy* van Boudewijn Koolle heeft bij de European Film Awards op Malta de prijs voor het beste debuut gewonnen.

Grote winnaar van het dit jaar voor de 25ste maal georganiseerde gala was *Amour* van de Oostenrijker Michael Haneke. De film over een hoogbejaard echtpaar dat strijdt tegen het verval, werd gekozen tot beste film. De zeventigjarige Haneke kreeg zelf de prijs voor beste regisseur.

De 85-jarige Franse actrice Emmanuelle Riva won de prijs voor beste actrice voor één van de twee hoofdrollen in de film. Riva kon door ziekte de prijsuitreiking niet bijwonen.

De prijs voor beste acteur ging naar Jean-Louis Trintignant voor zijn rol in *Amour*. De 81-jarige Fransman werd voor zijn prestaties geëerd door regisseur Haneke. Ook Trintignant was niet aanwezig bij de ceremonie. Haneke's film was met zes nominaties al de grote favoriet. Andere favorieten, als *Shame*, *Jagten* en *Tinker Tailor Soldier Spy*, moesten genoegen nemen met de kleinere prijzen.

De beste-debuutprijs voor *Kauwboy*, officieel de European Discovery 2012 Prix Fipresci, is de zoveelste prijs die bij de Nederlandse productie terecht komt sinds de film in première ging in Berlijn. De film vertegenwoordigt Nederland ook bij de Oscars begin volgend jaar.

Zusters

THEATER Drie zusters, Het Nationale Toneel. Regie Theu Boermans. Gezien 2/12. 22/12 Schouwburg Amstelveen, 8-12/1. Stadsschouwburg Amsterdam.

★★★★

Zij staan erbij als poppen in een etalage in hun grote glazen kubussen, de drie generaalsdochters Olga, Masja en Irina. Dat ze vanaf nu gaan leven, bezweren ze. Zouden ze het zelf geloven? Bijna drie uur lang hebben de zusjes (Ariane Schluter, Annië Pheifer en Katja Herbers) gemijmerd over het verleden en gedroomd van de toekomst, maar met het heden kunnen ze slecht uit de voeten.

Theu Boermans heeft Tsjechovs ensemblestuk *Drie zusters* (1901) groots aangepakt: de kubussen vullen zich met rook en een uitbundige carnavalsoptocht, met dertien acteurs in de bezetting indrukwekkend.

Moskou is het toverwoord waarop

bo/Anthos. Maar ook de bekende Israëliër David Grossman, en de Belg Erwin Mortier. "Het is een wet, je moet er in dat eerste jaar meteen staan. Anders krijg je het moeilijk. Ik ging zelf naar de beurzen. Daar had ik goed over nagedacht. Zat ik achter een klein tafeltje met daaroverheen

re non-fictie. En we wilden deel uitmaken van het maatschappelijke debat. Dat komt tot uitdrukking in de essayreeks die we uitgeven, met auteurs als Hans Magnus Enzensberger, John Berger, Joachim Gauck, Grimbert Rost van Tonningen. Wij vinden dat een auteur zich meer zou moeten

"Het is behoorlijk hoogmoedig om te denken dat je jegeld makkelijk kunt verdienen in de literatuur. Daarom moeten we ons ook houden aan ons uitgangspunt: schoenmaker blijf bij je leest. Dus niet opeens kinderboeken of reisboeken uitgeven, ook niet als het even niet goed gaat. In

kie Goldschmidt. En *Naar de overkant van de nacht* is dus net verkocht. "De secundaire rechten zijn belangrijk geworden. De theaterrechten, de filmrechten en de vertaalrechten van een boek. Vooral de vertaalrechten. Zo hebben wij de internationale rechten van de Coetzeebiografie van J.C.

tien uitgeverijen geweigerd. Gerbrand wilde al fulltime hovenier worden en volgde een opleiding. Toen kregen wij het script van een vriendin van de schrijver, die zich voor agent van hem uitgaf. We besloten de roman uit te geven, en de rest is geschiedenis."

'Zoals ze vroeger posters maakten: uit de kunst'

Grafisch ontwerper René Put nam voor zijn boek *Poster N° 524* honderden affiches uit het Amsterdamse straatbeeld onder de loep. Zijn conclusie: het kan allemaal wel wat origineler.

JAN PIETER EKKER

'Nee, het is geen kunst. En het is ook geen wetenschap. Maar we hebben wél serieus onderzoek gedaan. Het grootste deel van ons boek is een visueel experiment."

René Put maakte samen met Rianne Petter het boek *Poster N° 524*, een bonte verzameling visuele analyses van de posters die hij gedurende drie maanden aantrof in en op de Amsterdamse abri's, tramhaltes, driehoeksborden en wildplakzulen.

Put is grafisch ontwerper, zijn studio PutGootink geeft vorm aan boeken, catalogi, affiches, postzegels, ampagnes en tentoonstellingen. Daarnaast doceert hij aan de Gerrit etveld Academie, op de afdeling

grafisch ontwerpen. "Het Lectoraat Art & Public Space stimuleert docenten om onderzoek te doen naar de rol van kunst en vormgeving in het publiek domein."

"Met hulp van de officiële verspreiders en wildplakkers hebben we 523 affiches verzameld."

Daarbij zitten heel mooie en tamelijk afzichtelijke – van de Wehkamp,

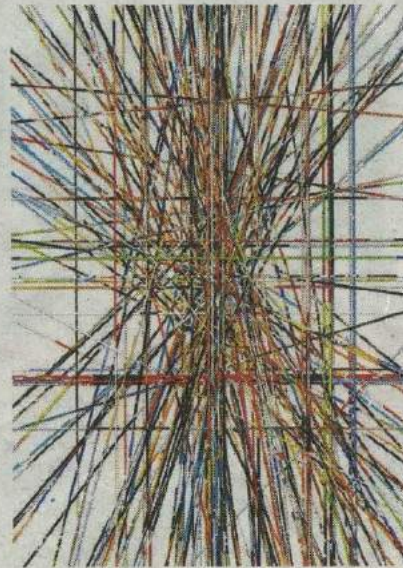
'Hoe verschillend de affiches ook zijn, er zijn altijd patronen te vinden'

Carré en de musical *Turks fruit* tot de PC Dump Dag, toneelgroep Dood Paard en de bioscoopfilm *Romance & cigarettes*.

En twee posters van Put zelf, voor een theatervoorstelling van Lenette van Dongen.

Alle affiches werden door Put en Petter gedeconstrueerd op basis van zaken als compositie, taal en kleurgebruik. "We zijn gaan kijken hoe al die visuele boodschappen zijn vormgegeven; welke ontwerpkeuzes er zijn gemaakt."

"Hoe verschillend de boodschap-

pen ook zijn, er zijn toch patronen en sjablonen waarneembaar. Omdat de affiches zijn gebaseerd op dezelfde conventies, en omdat de beeldtaal nu eenmaal sterk verbonden is met doelgroepen. Dat hebben we willen blootleggen. Vervolgens is het de vraag of die conventies nog te doorbreken en te vernieuwen zijn."

Met de geïsoleerde elementen 'bouwden' Put en Petter nieuwe affiches. "We hebben alle focuspunten

en alle vlakken en vormen in één bepaalde kleur uitgesneden en die vervolgens op dezelfde positie teruggeplaatst op een blanco vel. Daardoor ontstaan een soort infographics. Die bieden geen pasklare oplossing of gebruiksaanwijzing, maar scheppen wel mogelijkheden."

"Door de geconcentreerde vorm zie je dat veel grafische elementen in belangrijke mate worden bepaald door de tools in de computerprogramma's

die de meeste grafisch ontwerpers gebruiken. Je ziet steeds dezelfde lijnen, vlakken en pijlen die in het standaardpakket zitten van Illustrator, Photoshop en InDesign. Als je je daarvan bewust bent, zijn er natuurlijk wel andere varianten te bedenken."

Put hoopt dat het boek eraan bijdraagt dat de variëteit en kwaliteit van de posters in het straatbeeld zullen toenemen.

"Als je ziet wat voor posters Piet Zwart in de jaren twintig kon maken voor de PTT! Het grafisch ontwerp was destijds veel meer verbonden met de maatschappij. Als je ziet hoe er nu wordt gecommuniceerd, vooral met sociale media, blijven affiches daar naar mijn idee bij achter."

"Posters hebben veel minder aansluiting bij onze manier van doen en denken. Het medium wordt vaak op de automatische piloot ingezet, terwijl er zo veel meer mee te doen is! Misschien kan *Poster N° 524* helpen een mindset te creëren waardoor de grenzen van het affiche weer wat verder kunnen worden opgerekt."

René Put en Rianne Petter:
Poster N° 524.

Valiz, € 25; www.posters524.com.